

Metodologia predării jocurilor dinamice cu elevii claselor primare

Andrei Scoarță, lector superior

Summary

Dynamic games have been and are constantly on the attention of specialists in physical education, particularly with primary school students. They are extensively applied in the training process, depending on the objectives of each lesson part. The article presents the main points given for the application of dynamic games with primary school students.

Faptul că jocurile de mișcare se practică în lecția de educație fizică din școală, în viziunea copilului capătă diferite semnificații, deși copilul trăiește și activează mai intens în cadrul jocului decât în realitate, mediul ambiant exercită totuși o influență dintre cele mai puternice asupra jocului la copii.

De asemenea jocul este un exercițiu care pregătește copilul pentru viață, este oglinda mediului în care trăiește și se dezvoltă copilul. Încadrând jocurile în cadrul metodelor bazate pe acțiune, pedagogul roman, I.Cerghit [3], le consideră metode de simulare în care sunt imitate situații foarte variate, de exemplu din viața și activitatea curentă a adulților. Unii autori îi caută esența în tendința omului de a domina, de a-i întrece pe ceilalți, alții îl consideră mijloc de contracarare a unor porniri dăunătoare sau ca o umplutură necesară într-o activitate orientată prea unilateral sau ca îndeplinirea unor dorințe ce nu pot fi satisfăcute în realitate.

Toate aceste explicații au ca factor comun finalitatea biologică a jocului. Ele încearcă să răspundă în principal la întrebarea din ce cauză se practică jocul și, mai puțin, la ce este jocul în sine, și ce înseamnă pentru jucători. În literatura de specialitate se poartă numeroase dispute în legătură cu problemele ce țin de rolul și locul jocurilor dinamice. O dovadă elocventă în acest sens este apariția a numeroase teorii, care încearcă să explice jocul și funcțiile sale, înlocuirea comportamentului ludic cu acela de tip general, specific omului, indiferent de vârstă. Preocupări privind originea și evoluția jocului au existat întotdeauna, însă abia către sfârșitul secolului al XIX-lea cercetările au luat o mare amploare.

Multitudinea sarcinilor și formelor de mișcare din cadrul jocurilor impun o anumită ordonare pentru a fi mai judicios înțelese și folosite. Literatura de specialitate indică mai multe criterii de clasificare, unele legate de forma jocului, altele de conținut, de efectivul de joc sau de anotimpul în care se desfășoară.

A.D. Novikov și L.P. Matveev [6] stabilesc următoarele criterii de clasificare:

- după efectiv: individuale, colective, de masă;
- după relațiile reciproce: fără împărțire pe echipe, cu trecere la cele pe echipă, cu împărțire pe echipe;

- după caracterul relațiilor dintre participanți: jocuri fără contact direct cu adversarul, cu contact direct cu adversarul; după relații reciproce: materialul folosit; pregătitoare pentru jocurile sportive; în apă; jocuri de iarnă.

Gh.Mitra [7], T.Badiu și colab. [1] menționează, printre criteriile de clasificare, conținutul, forma de organizare, numărul participanților și adoptă următoarea clasificare:

- jocuri de mișcare (dinamice, elementare, de bază);
- jocuri pregătitoare (pentru diferite ramuri de sport, pregătesc sau consolidează aplicare diferitelor elemente și procedee tehnice);
- jocuri sportive (organizate pe baza regulamentelor adoptate pe plan internațional).

Din clasificarea lui V.Epuran [5], reținem:

- jocuri pentru alergări, sărituri, aruncări, cățărări, târări, escaladări;
- jocuri pentru educarea sensibilității motrice (orientare în spațiu, ritm, echilibru);
- jocuri pentru dezvoltarea calităților motrice de bază (viteză, îndemânare, rezistență, forță).

Reține atenția și clasificarea jocurilor în funcție de caracterul de pregătire (dacă conțin elemente de tehnică, tactică sau caracterul propriu al unei probe sau ramuri sportive), sau de caracterul aplicativ (contribuie la formarea și dezvoltarea unor calități morale, la pregătirea pentru apărarea patriei etc.

În general jocurile de mișcare (simbolice, de construcție de creație, cu partener, dinamice sau de mișcare etc.) au fost sistematizate pe două criterii fundamentale, și anume: după funcțiile didactice și după obiectivele didactice pe care le pot rezolva.

Numeroși specialiști, ca [1,2,7,8], sistematizează jocurile de mișcare după funcțiile didactice:

- funcția formativ-educativă a personalității umane;
- funcția de cunoaștere;
- funcția stimulativă a motricității satisface cele mai importante nevoi ale „omului jucăuș”: nevoia de mișcare nevoia de întrecere, consumarea energiilor suplimentare;
- funcția strict specifică jocului: recreerea, echilibrarea funcțională, distracția, fortificarea, compensarea, refacerea, odihna, terapia, purificarea, plăcerea. jocuri cu caracter ereditar (lupta, vânătoarea, urmărirea etc.);
- jocuri de imitație (activități umane);
- jocuri de imaginație.

Jocul de mișcare se caracterizează printr-un conținut simplu, cu reguli puține și ușor de înțeles. Jocurile de mișcare nu sunt proprii doar vârstelor mici. O serie de sarcini ale pregătirii fizice a elevilor mai mari, a adulților, chiar a sportivilor de performanță se pot realiza prin jocurile de mișcare.

În organizarea jocurilor de mișcare trebuie respectate unele cerințe metodice care condiționează în mare măsură atingerea obiectivelor urmărite.

Conținutul jocului trebuie să corespundă particularităților somato - funcționale și psihice ale elevilor. Dacă jocul e prea simplu, interesul elevilor va fi scăzut, ei participând din obligație. Dacă jocul e prea complicat ca structură și efort, depășind posibilitățile de înțelegere și execuție, reacția elevilor va fi identică.

Regulile trebuie să fie înțelese și reținute de elevi, elementele care-l compun să fie cunoscute, durata efortului și solicitarea organismului corespunzătoare vârstei și nivelului de pregătire. În afara particularităților menționate, la alegerea jocului [1,3,5] se va ține seama de:

- scopul instructiv-educativ urmărit, unde din numărul mare de jocuri se va alege cel care contribuie cu cea mai mare eficiență la realizarea obiectivelor de instruire prevăzute;
- condițiile materiale și climaterice în care urmează să se desfășoare activitatea;
- regulile jocului vor fi astfel stabilite, încât să-l oblige pe elev să execute acțiunile care pot contribui la realizarea obiectivelor instructiv-educative propuse;
- formarea echipelor se face astfel încât să fie egale ca valoare, unde în cadrul acțiunilor de formare a echipelor trebuie rezolvată și problema alegerii căpitanilor de echipă, aceștia pot fi numiți de către profesor, sarcina încredințându-se, prin rotație, mai multor elevi;
- explicarea și demonstrarea jocului cere ca acestea să fie scurte, dar complete, prezentând conținutul jocului, scopul urmărit, calitățile solicitate de joc, regulile de desfășurare etc., jocul poate fi demonstrat integral sau numai prin unele momente importante, când pretinde respectarea

unui număr mare de reguli, se poate recurge la executarea „încetinită ” a jocului cu întregul colectiv, după care se va executa în ritm normal;

- desfășurarea jocului reprezintă momentul în care profesorul trebuie să urmărească cu atenție manifestarea fiecărui elev, dozarea efortului în timpul jocului se va face prin îndemnarea activă a unor elevi, iar alții, este necesar să fie temperați;

- terminarea jocului, încheierea lui, poate fi hotărâtă și în afara timpului hotărât inițial, aceasta depinzând de gradul de implicare al elevilor. La terminarea jocului se impune efectuarea unor exerciții destinate liniștirii organismului și adunarea colectivului într-o formație convenabilă comunicării rezultatului, în opinia mai multor autori [1,2,7,8].

În funcție de obiectivul urmărit, jocul de mișcare poate fi folosit cu succes în aproape toate momentele lecției, excepție făcând cel destinat influențării selective a aparatului locomotor.

La clasele I – III, prezența și rolul jocurilor în fiecare lecție este de necontestat, contribuind la realizarea obiectivelor instructiv-educative urmărite. În cadrul diferitelor momente, unele obiective se pot realiza prin jocuri de mișcare, care contribuie și la dinamizarea activității.

Astfel, captarea atenției pentru lecție se poate realiza mai activ și mai eficient printr-un joc de mișcare. Pregătirea organismului pentru efort se poate obține, de asemenea, prin jocuri de mișcare care solicită dinamic organismul. Jocurile de mișcare oferă o gamă largă de posibilități pentru consolidarea și aplicarea în condiții variate a priceperilor și deprinderilor învățate, pentru dezvoltarea calităților, deprinderilor și priceperilor motrice prevăzute de curriculumul claselor primare pentru disciplina „educația fizică”.

Bibliografie

1. Badiu, T., Ciorbă, C., Badiu, G., Educația a copiilor și școlarii (metode și mijloace), Garuda Art, Chișinău, 1999.
2. Cârstea, Gh., Educația fizică. Teoria și bazele metodicii, Editura Universul, București, 1997.
3. Cerghit, I., Metodele de Învățământ, București, EDP, 1980.
4. Cristea, S., Dicționar de pedagogie, Chișinău, Litera, 2000.
5. Epuran, M., Psihologia educației fizice școlare, Editura Sport Turism, București, 1982.
6. Matveev, L., P., Novicov, A., D., Teoria și metodică educației, București, 1980.
7. Mitra, Gh., Metodica dezvoltării calităților motrice, Editura Sport - Turism, București, 1987.
8. Scarlat, E., Scarlat, B., M., Îndrumar de educație fizică școlară, Editura didactică și pedagogică, București, 2006.